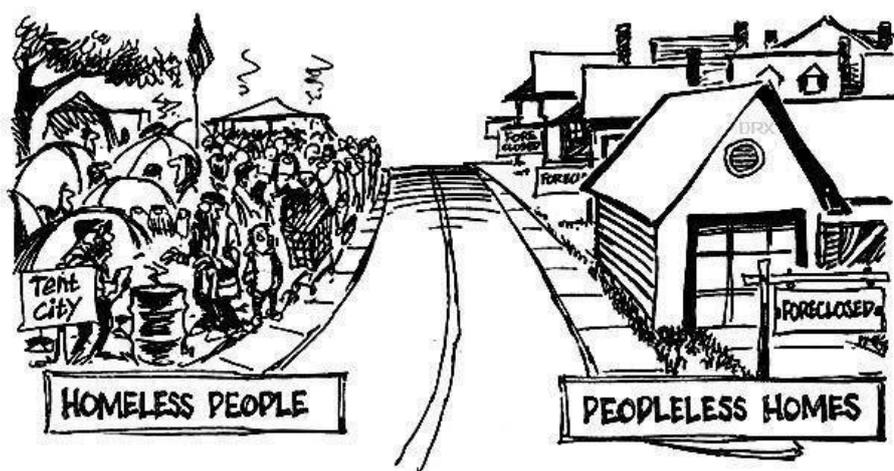

ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

σημειώσεις

Τελικά υπάρχει **φόβος, ρίσκο, αγωνία και αβεβαιότητα** στην Ελλάδα. Και μάλιστα στον υπερθετικό βαθμό, τέτοιο που μπορεί ανά πάσα στιγμή να προκληθεί γενική ανατροπή και καταστροφή των πάντων. Κάτι σαν Αρμαγεδδών... Μόνο που τούτοι οι κίνδυνοι δεν αφορούν ούτε τον άνεργο ούτε τον μεροκαματιάρη, ούτε τον βαουτσερά που του έχουν φορέσει στολή εργαζόμενου, ούτε τον

άνθρωπο λάστιχο τύπου πιτσαδόρου και κούριερ.

Αυτοί "τι είχαν τι έχασαν". Δεν απειλούνται από κάτι. Τι να χάσεις αν δεν έχεις; Είναι μια απελευθέρωση αυτό. Πώς να σε ενοχλεί το μπουρίνι, όταν είσαι μέσα στα απόνερα; Όχι, δεν είναι κυνισμός αυτό. Το λέει και η σύγχρονη επιστήμη. Η διαφορά, η μεταβολή, λέει, είναι που παίζει ρόλο. Όποιος έχει πονόδοντο και του περάσει είναι ευτυχισμένος. Όποιος δεν είχε πονόδοντο δεν είναι ευτυχισμένος επειδή δεν έχει. Ακόμη καλύτερα, όποιος δεν έχει δόντια, δεν έχει να προβληματιστεί για τίποτα. Η τέλεια ευτυχία...

Τρία λοιπόν **στοιχεία της φύσης** είναι που βιώνουν ένα άδικο φόβο και μια εφιαλτική αβεβαιότητα στην Ελλάδα τούτες τις μέρες: Η αγορά, οι επενδυτές και το χρήμα τους. Δεν πρόκειται για ανθρώπους με γήινες δεσμεύσεις ποταπότητες και πειρασμούς, αλλά ακριβώς για στοιχεία της φύσης. Ως τέτοια λοιπόν δεν υπόκεινται σε κριτική, πολεμική ή οποιοδήποτε άλλο συναίσθημα θετικό ή αρνητικό.

Το **πρώτο στοιχείο** που τρομοκρατείται σήμερα, είναι που λέτε, η **αγορά**.

Όχι η αρχαία εκείνη αγορά της πολιτικής συνάθροισης, ούτε η λαϊκή αγορά της Καλλιδρομίου, αλλά εκείνη η άλλη, η σύγχρονη με το "**αόρατο**" χέρι και τη σοφότερη σκέψη από όλων των θεών μαζί. Αυτή η θεά, με ένα απολύτως μαγικό τρόπο, αυτορυθμίζεται η ίδια και ρυθμίζει τα πράγματα όπως πρέπει να είναι στη φυσική τους τάξη. Ιδιαίτερα όταν τα ανακατεύουν ασυλλόγιστα οι άνθρωποι απαιτώντας να είναι συγκροτημένοι σε κοινωνίες δίκαιες που θα τους χωρούν όλους. Μόνο ένα χαρακτηριστικό της είναι που θυμίζει λίγο τα ανθρώπινα: Παρουσιάζει συχνά κάτι που το λένε **νευρικότητα**.

Σύμφωνα με την οικονομική φιλοσοφία του Friedrich Hayek, οι τιμές που διαμορφώνονται σε

μια απόλυτα ελεύθερη αγορά, είναι "εκείνοι οι βλαστοί μέσω των οποίων γίνονται ευρύτερα γνωστές οι ανάγκες και οι επιθυμίες των ανθρώπων".

Για να το δώσουμε με παραδείγματα: Αν δεν υπάρχει το jumbo και οι διαφημίσεις του, το παιδί δεν επιθυμεί ούτε ξέρει να παίξει. Χωρίς τη βιομηχανία του πορνό, οι άνθρωποι δε θα ήξεραν τι να κάνουν τα σώματά τους, ούτε βέβαια θα υπήρχε σεξ.

Ή, για να το πούμε αντίστροφα: χωρίς τα σπέρματα των πρώτων χρηματιστηριακών αγορών στις απαρχές του καπιταλισμού, οι νοήμονες άνθρωποι (και ιδιαίτερα το πλέον εμπορικό Ολλανδικό έθνος) δεν θα είχαν καταλάβει ότι έπρεπε να επενδύουν με υστερία ολόκληρη την περιουσία τους και τη ζωή τους στην ταπεινή ...τουλίπα, με αποτέλεσμα, μεσούσης και της θανατηφόρας επιδημίας πανώλης, να ξεσπάσει η πρώτη μεγάλη χρηματιστηριακή κρίση του καπιταλισμού. Η κρίση της τουλίπας στα 1637.

Στην εποχή μας, αυτή η σοφία της αγοράς και η φυσική της τάση για αυτορρύθμιση των πάντων, εξελίχτηκε τόσο, που πολλοί οικονομολόγοι βρίσκουν αρκετά διασκεδαστικό το ανέκδοτο:

Ερώτηση: Πόσοι οικονομολόγοι, οπαδοί της θεωρίας της ελεύθερης αγοράς, χρειάζονται για να αλλάξουν μια ηλεκτρική λάμπα;

Απάντηση: Κανένας. Αν η λάμπα έπρεπε να αλλάξει, η αγορά θα το είχε ήδη κάνει από μόνη της.

Το **δεύτερο** στοιχείο της φύσης και της θεόσταλτης ουράνιας ηρεμίας που απειλείται τούτες τις μέρες στην Ελλάδα, είναι οι **επενδυτές**. Και σε τούτη την περίπτωση δε θα βρούμε πλάσματα με σάρκα και οστά, επιθυμίες, ανάγκες, ιδιοτελείς βλέψεις ή συναισθήματα.

Σε κάθε περίπτωση, αυτές οι μυστηριακές και ανώνυμες οντότητες δε σχετίζονται με εγκόσμια κατασκευάσματα όπως κράτη, κυβερνήσεις, οργανισμοί, τράπεζες. Είναι **πλάσματα μιας άλλης υπερκοσμικής διάστασης** που κινούνται από χώρα σε χώρα, χωρίς να στήνουν ιδιαίτερες φωλιές, αλλά αφήνοντας το γλυκό χάρισμά τους να ζεσταίνει μεθυστικά και παρηγορητικά τις οικονομικές και κοινωνικές πληγές, μαζί και τα πάθη των ταπεινών και συνήθως στενόμυαλων ανθρώπων.

Τέλος, από τη σημερινή αβεβαιότητα, υποφέρει το **τρίτο φυσικό στοιχείο**, στενά συνδεδεμένο με τους επενδυτές, που είναι το **χρήμα** τους.

Το χρήμα λοιπόν, θα μπορούσαμε, κατά κάποιο τρόπο, να πούμε ότι είναι κάτι σαν το "**μάννα εξ ουρανού**". Έρχεται από το πουθενά, είναι άυλο, αδιάστατο, αναγεννιέται και

πολλαπλασιάζεται μόνο του και φυσικά είναι ελεύθερο να μετακινείται. Ειδικά, προτιμά να απομακρύνεται από τόπους που υπάρχει **αχαριστία** των ανθρώπων. Και ως γνωστόν “ουδείς περισσότερο αχάριστος από τον ευεργετηθέντα”...
Εδώ λοιπόν είμαστε σήμερα.

Αν είστε άνθρωποι με φαντασία και σας αρέσουν τα παραμύθια έχει καλώς. Κοσμογονία. Ανοίξτε τηλεόραση, ακούστε Άδωνη, διαβάστε Δραγασάκη όταν αυτός δικαιολογεί τις υποκλίσεις και συναντήσεις εξευγενισμού με τους γύπες των funds (“εκπρόσωποι της παγκόσμιας οικονομίας”!), φάτε Στουρνάρα, αρωματιστείτε με Βουλτεψιές...
Αν πάλι, δε μπορεί, κάποιοι επιμένουν να σκέφτονται στερεοτυπικά και τετράγωνα, είναι υποχρεωμένοι να λύσουν την άκαμπτη και ξύλινη γλώσσα τους, να καθαρίσουν τη φωνή τους από τη βραχνάδα και να δουν στις αγορές το **διεθνές κεφάλαιο**, στους επενδυτές τους **καπιταλιστές κερδοσκόπους** που απομυζούν τη ζωή ολόκληρη της ανθρωπότητας και στα βρώμικα χρήματά τους, **το αίμα, τον ιδρώτα, τον καημό και τα χαμόγελο, κλεμμένα όλα μαζί** από τους πραγματικούς δημιουργούς του κοινωνικού πλούτου και του ανθρώπινου πολιτισμού.